

JOSEFA TOLRÀ 1880 _ 1959
MADGE GILL 1882 _ 1961
LA MÀ GUIADA

Aquesta exposició ofereix un diàleg inèdit entre les obres sorprenents de Josefa Tolrà i Madge Gill, dones vinculades als coneixements esotèrics i a la metodologia de l'acte creador guiat per l'automatisme del tràngol psíquic: *La mà guiada*.

La creativitat de les dues artistes està connectada a les espiritualitats utopistes de principis del segle XX a Europa —espiritisme, teosofia i antroposofia— i integrada en un cristianisme de base social. La seva experiència visionària s'inicia en la comunicació amb «éssers de llum», les ànimes, i reverteix en una missió de vida que els permet ajudar els qui ho necessiten a través de dibuixos i prediccions. Una activitat que els aporta la pau interior i l'emancipació en la seva edat més madura. Mai comercialitzen les seves obres.

Sense formació artística ni literària, les seves creacions ocupen un més enllà de la història de l'art. Elles recuperen els coneixements i la creativitat de les dones —dibuixos, dietaris, brodats—, connecten amb la funció ancestral i guaridora de l'art —producció no comercial—, renuncien a la noció d'autoria —només són mèdiums—, apliquen coneixements esotèrics —astrologia, pèndol, màgia, lectura de l'aura, meditació activa— i ofereixen a les generacions del segle XXI inspiració per transformar el món des d'una nova onada del feminisme.

Totes dues coincideixen en dols i processos creatius, dibuixen i broden en les hores nocturnes, sense model ni pauses. Fan servir alfabetos encriptats i els seus missatges són pacifistes, místics, feministes i científics. L'exposició s'inicia amb les obres més ínfimes i corporals, postals i llibretes; a continuació, les grans figures dels «éssers de llum» ens acompanyen en un recorregut entre mirades profundes, arquitectures fractals, cal·ligrames poètics, espirals còsmiques,

temps quàntics, brodats d'energia etèria i alè místic. No hi ha principi ni fi en aquesta eterna i humana representació de l'invisible.

Pilar Bonet Julve

Josefa Tolrà (Cabrls, 1880-1959)

Josefa Tolrà Abril va néixer el 6 de gener, sota la constel·lació de Capricorn. És la mèdium i artista catalana més representativa de l'art visionari de la primera meitat del segle XX.

De família pagesa, de jove va treballar en una fàbrica, on va poder relacionar-se amb anarquistes i espiritistes. Casada amb Jaume Lladó, va tenir tres fills: Joan, Maria i Pere. El menor va morir el 1924 i el primogènit en un camp de presoners al final de la Guerra Civil. Aquests dols la van recloure en un buit de depressió, però mai va rebre atenció clínica o medicació.

S'inicia en el dibuix en la maduresa i guiada pels esperits: «Només quan dibuixo em sento en pau». L'espiritisme i la teosofia li permeten accedir a una transcendència guaridora. Josefa percep l'aura i es comunica amb els morts, entre ells el poeta Jacint Verdaguer, el científic Pasteur o la mística Teresa de Jesús. En pocs anys realitza centenars de dibuixos i il·lustra llibretes amb poemes, novel·les o reflexions científiques i morals. Partint d'una espiral, el dibuix ens remet a l'eteri: figures angèliques, mapes planetaris, jardins de l'Edèn, episodis bíblics, temes costumistes i retrats. Els artistes del grup Dau al Set, especialment Joan Brossa, la van visitar. Signa les seves obres com a «Dibuix força fluídica» i la seva rúbrica.

La seva filla Maria es dedicarà a acompanyar-la i tenir-ne cura, facilitant l'activitat creativa de l'artista. Josefa Tolrà «es va desencarnar», en termes espiritistes, als 79 anys. El seu llegat es va presentar a La Biennale di Venezia el 2022 i actualment es troba en col·leccions i museus internacionals.

Madge Gill (Londres, 1882-1961)

Maude Ethel Eades, més coneguda com a Madge Gill, va néixer el 19 de gener sota la constel·lació de Capricorn. És una de les mèdiums i artistes britàniques més representatives de l'art visionari de la primera meitat del segle xx.

Filla il·legítima, la seva infància va estar marcada per l'abandonament. Amb 14 anys va ser enviada al Canadà com a jornalera. De tornada a Londres, va treballar en un hospital mentre residia a casa de la seva tia Kate, qui la inicia a l'espiritisme i l'astrologia. Madge va contreure matrimoni amb el seu cosí, Thomas Edwin, i va tenir tres fills: Laurie, Reggie i Bob. La pèrdua de Reggie, víctima de la grip espanyola i més tard la mort de Bob, l'enfonsen en una crisi personal que s'agreuja amb la pèrdua de la visió de l'ull esquerre, que ha de substituir per una pròtesi de vidre. Rep tractament psiquiàtric i es reclou a casa.

A la maduresa, als 40 anys, es refugia en el dibuix, el brodat i la música, mentre manté una connexió amb el món espiritista i els éssers subtils. Als dibuixos sobre targetes postals, paper o rotllos de calicó, hi emergeixen rostres de dones amb mirada absent i nadons amb els ulls tancats. Les figures se situen entre arquitectures al·legòriques: escales, paviments d'escacs, grutes cap a la llum, creus, espais fractals, florescències siderals, volcans i planetes. Signa les obres com a «Myrninerest», nom de qui guia la seva mà.

El seu fill Laurie es dedicarà a acompanyar-la i tenir-ne cura, facilitant l'activitat creativa. Madge Gill «es desencarnà», en termes espiritistes, als 79 anys. Actualment, el seu llegat es troba en col·leccions i museus internacionals.